

	Interná dokumentácia	Evid.č.ID02/17
	DOMKO – Domov sociálnych služieb, Košice Dodržiavanie ľudských práv a slobôd	počet strán 7

verzia	01	platné od	1.11.2017
revízia			
počet výtlačkov	04		

Výtlačky“ Dodržiavanie ľudských práv a slobôd“	počet
riaditeľ	01
kancelária SP a ved. ÚSoK	01
SVI	01
vstupná chodba zariadenia	01

	Vypracoval:	Posúdil:	Schválil:
meno	PhDr.DanicaKlusková	Mgr. Viera Mišková	Ing. Martin Vatra
funkcia	ved. ÚSoK	sociálna pracovníčka	riaditeľ
dátum	19.10.2017	24.10.2017	1.11.2017
podpis			

1. ÚČEL

Táto organizačná smernica (ďalej len OS) stanovuje postupy, pravidlá a podmienky dodržiavania základných ľudských práv a slobôd a aktívne zabezpečenie ich dodržiavania v súlade s prirodzenou ľudskou dôstojnosťou a princípmi nediskriminácie v prostredí, ktoré si prijímateľ sociálnej služby vybral.

2. ROZSAH PLATNOSTI

OS platí pre všetky organizačné úseky DOMKO – Domov sociálnych služieb, Park mládeže 3, Košice odo dňa účinnosti a je záväzná pre všetkých zamestnancov resp. pracovníkov v inom pracovnom pomere, dobrovoľníkov, študentov.

3. POUŽITÉ POJMY, SKRATKY A SYMBOLY

3.1. Použité pojmy

Zariadenie –DOMKO –Domov sociálnych služieb, Park mládeže 3,Košice

Prijímateľ – prijímateľ sociálnej služby

3.2. Použité skratky

PSS	prijímateľ sociálnej služby
OS	organizačná smernica
MP	metodický postup
SS	sociálne služby
ÚSoK	úsek starostlivosti o klienta
SP	sociálny pracovník
ZNP	v znení neskorších predpisov
Z.z.	zbierky zákonov

3.1. Symboly v tomto dokumente neboli použité

4. DOKUMENTÁCIA, PODĽA KTOREJ SA VYTVÁRAJÚ PODMIENKY NA UPLATŇOVANIE ZÁKLADNÝCH ĽUDSKÝCH PRÁV A SLOBOD

➤ Medzinárodné dokumenty najmä:

- Všeobecná deklarácia ľudských práv (z roku 1948)
- Zákon č. 23/1991 Zb. Listina základných ľudských práv a slobôd
- Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd (z roku 1950)
- Európska sociálna charta (1961) a jej revízia (z roku 1996)
- OSN Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím (2006, ratifikovaný SR v roku 2010)

- Charta základných práv Európskej únie (z roku 2007)
- **Národná legislatíva**
  - Zákon č. 460/1992 Zb. Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len " Ústava Slovenskej Republiky")
  - Zákon 448/2008 Z.z. o sociálnych službách
  - Zákon č. 122/2013 Z.z. o ochrane osobných údajov v ZNP
  - Zákon č.365/2004 Z.z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou (antidiskriminačný zákon) v platnom znení.

5. POPIS ČINNOSTI

5.1. Všeobecné ustanovenie

Ochrana ľudských práv a slobôd prijímateľov sociálnej služby je zakotvená v Ústave Slovenskej republiky, vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv, v Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd, v Európskej sociálnej charte, v zákone č. 448/2008 o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnych službách“) a iných medzinárodných a všeobecne záväzných právnych normách a pravidlách občianskeho spolužitia.

Poskytovateľ sociálnej služby podriaďuje svoju činnosť etickým princípom a všeobecným princípom sociálnej služby. Rešpektuje právo PSS na dôstojnosť, sebaurčenie, súkromie a bezpečie.

Sociálne služby v zariadení DOMKO - Domov sociálnych služieb sú poskytované v súlade so základnými ľudskými právami a slobodami, prirodzenou ľudskou dôstojnosťou, s princípmi nediskriminácie z dôvodu pohlavia, rasy, farby pleti, jazyka, viery a náboženstva, či iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, majetku, rodu alebo iného postavenia PSS

a sú poskytované v prostredí, ktoré si PSS vybral.

Organizácia DOMKO – Domov sociálnych služieb aktívne zabezpečuje ochranu pred diskrimináciou, trestaním, neľudským zaobchádzaním alebo ponižujúcim zaobchádzaním, vykorisťovaním, násilím a zneužívaním. Zariadenie vytvára podmienky na uplatňovanie základných ľudských práv a slobôd podľa medzinárodných dohovorov, Ústavy Slovenskej republiky a zákona o sociálnych službách 448/2008Z.z.

DOMKO -Domov sociálnych služieb realizáciou svojich procesov zabezpečuje trvalé zlepšovanie kvality v podmienkach zariadenia. Ochrana ľudských práv a slobôd prijímateľov sociálnej služby patrí k jednému z kritérií kvality DOMKO - Domov sociálnych služieb .

5.2. Ľudské práva PSS

Sú definované v 2. oddiele Ústavy SR.

SS poskytované v DOMKO – Domove sociálnych služieb svojím rozsahom, formou a spôsobom poskytovania, umožňujú realizovať základné práva a slobody PSS tak, ako je upravené v ustanoveniach §6 a 7 zákona 448/2008 Z.z. o sociálnych službách.

Zariadenie vytvára také podmienky, aby bolo naplnené právo PSS na:

➤ **dôstojné zaobchádzanie**

- zachovávanie ľudskej dôstojnosti PSS (ochrana života a zdravia, osobná sloboda, rešpekt k osobnej cti, dobrej povesti a mena,
- vytváranie podmienok na ochranu pred akýmikoľvek formami zneužívania, diskriminácie a pod.

➤ **právo a slobodu výberu**

- má právo výberu SS, jej formy i poskytovateľa (v rámci DSS má tiež možnosť výberu a spôsobu trávenia voľného času, výberu v oblečení a pod.).

➤ **nenarušovanie osobného obytného priestoru**

- pred každým vstupom do izby PSS sa od zamestnancov a ostatných návštev vyžaduje zaklopanie a jeho súhlas na vstup do izby. Výnimkou je situácia, ktorá neznesie odklad a vstup je nevyhnutný na ochranu života, zdravia alebo majetku, na ochranu práv a slobôd iných fyzických osôb alebo ochranu majetku zariadenia,
- zamestnanci musia rešpektovať súkromie PSS – ne byť rušený, ak prijímateľ sociálnej služby chce byť sám, neporušovať súkromie v intímnych situáciách ako je napr. sprchovanie, toaleta, obliekanie.

➤ **podmienky na kontakt**

- osobný, telefonický, písomný alebo elektronicky s osobami, ktoré si sám určí, najmä na účel ochrany jeho práv a právom chránených záujmov, nadväzovania a udržiavania sociálnych väzieb s rodinou a komunitou,
- PSS môžu prijímať návštevy počas celého dňa,
- PSS si môže pozvať návštevu do svojej izby iba so súhlasom spolubývajúceho,
- bez súhlasu spolubývajúceho sa s návštevou zdržiava v spoločenských priestoroch zariadenia alebo v areáli zariadenia,
- telefonický kontakt je umožnený po celý deň. Prijímanie pošty PSS sa riadi zásadou, že doručovaná pošta sa neotvára. Ak PSS nevie čítať, na požiadanie mu ju prečíta určený pracovník,
- ochrana osobných údajov je zaručená podľa zákona o ochrane osobných údajov.
- všetci zamestnanci, ktorí prichádzajú s osobnými údajmi do styku, majú podpísané poučenie ako s nimi zaobchádzať a v ktorých situáciách ich môžu využívať.

➤ **určovanie životných podmienok v zariadení**

- má právo podieľať sa pri riešení vecí súvisiacich s podmienkami a kvalitou poskytovania SS a výbere aktivít vykonávaných vo voľnom čase,

- každý PSS môže podávať návrhy priamo riaditeľovi zariadenia alebo hociktorému zamestnancovi. Pri sťažnostiach sa postupuje podľa MP o podávaní sťažnosti tak, ako pri ktoromkoľvek inom sťažovateľovi.
- **možnosť vyjadrovať svoje názory podľa svojich schopností, uplatňovať vlastnú vôľu, jednať na základe vlastných rozhodnutí, aby mohli byť sami sebou.**
  - zamestnanci rešpektujú názor PSS – vybrať si v situáciách, kedy je bežné si vybrať (napr. čo budem robiť, čo si oblečiem, kam pôjdem).PSS musí byť ostatnými prijímaný a rešpektovaný, nebyť zneužívaný ako slabší k neatraktívnym prácam, nerozlišovať lepších a horších ľudí, rešpektovať vek, netykať v rozpore so zvyklosťami. Rešpektovanie názorov a rozhodnutí PSS je možné do tej miery, pokiaľ nie je ohrozené zdravie PSS a iných osôb a majetok. Rozhodnutia musia vychádzať z porozumenia ich dôsledkov a branie zodpovednosti za vlastné – aj zlé rozhodnutie.
- **slobodunáboženského vyznania a viery, právo byť bez viery**
  - zamestnanci sú povinní rešpektovať náboženské vyznanie PSS resp. právo byť bez náboženského vyznania. Nevnučujú mu svoje náboženské presvedčenie. Ak má PSS potrebu modlenia počas dňa, vytvoria mu zamestnanci na túto činnosť podmienky. Ak má svoju izbu tak v nej alebo v iných priestoroch.
- **zaručenie slobody pohybu a pobytu**
  - PSS sa zaručuje právo slobody pohybu a pobytu. Pohyb v priestoroch a areály zariadenia je neobmedzený. Pohyb mimo areálu zariadenia je tiež umožnený našim PSS. Pri odchode zo zariadenia informuje SP alebo službukonajúceho pracovníka, ktorí to zaznamenajú do IS CYGNUS v časti Dokumentácia klienta. V prípade PSS , ktorí sú pozbavení spôsobilosti rozhoduje opatrovník. Taktiež PSS, ktorí sa nevedia orientovať mimo zariadenia, môžu opustiť zariadenie len v sprievode zamestnanca zariadenia alebo jemu blízkej osobe.
- **slobodu prejavu a právo na informácie v zariadení**
  - každý PSS môže slobodnevyjadrovať svoje názory, zamestnanci s ním môžu diskutovať, oponovať mu. PSS sú poskytované bežné informácie, potrebné na prevádzku zariadenia. Tak isto aj zamestnanec informuje PSS o aktivitách a činnostiach, ktoré mu ponúka, resp. s ním vykonáva. PSS má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom. Tak isto má petičné právo.

5.3.Pravidlá pre ochranu práv PSS pred predsudkami a negatívnymi hodnoteniami

K zamedzovaniu porušovania práv PSS slúži v zariadení etický kódex zamestnancov zariadení sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja a tiež etický kódex zamestnancov zariadenia DOMKO – Domov sociálnych služieb, ktorý upravuje profesionálnu etiku správania sa zamestnancov voči PSS a navzájom medzi sebou. Týmto etickým kódexom sa musia riadiť všetci zamestnanci.

Medzi dôležité aspekty tohto kódexu patria:

- pristupovanie k PSS ako k rovnocennému partnerovi a neznižovanie sa k arogantnému a hrubému správaniu sa voči nemu.
- nepoužívanie u dospelých PSS zdrobnenín (nesprávame sa k nim ako k deťom), nepoužívanie slov ako „neposlúchať“ a nepoužívanie ani „výchovných metód“, ktoré znižujú dôstojnosť dospelých ako napr. zákaz kávy, zákaz vychádzok, pozeranie TV a iné.
- nerozhodovanie za prijímateľa sociálnej služby
- slušné komunikovanie s PSS a nepoužívanie hanlivých slov ako napr. „ležiak“, „dement“ a iné.
- ochraňovanie PSS pred neetickým a nezákonným konaním iného zamestnanca.
- vytváranie podmienok preto, aby PSS mohol robiť zmysluplné činnosti a žiť dôstojne

5.4.Zamedzenie stretu záujmov zariadenia so záujmami PSS

Z dôvodu ochrany práv a slobôd prijímateľa sociálnej služby je potrebné:

- dbať na zamedzenie stretu záujmov poskytovateľa sociálnej služby a prijímateľa sociálnej služby. V takomto prípade je potrebná konfrontácia za prítomnosti rodinného príslušníka PSS a kľúčového pracovníka PSS,
- rovnako tak aj v prípade , keď zamestnanec poskytne informácie, ktoré by viedli k akémukoľvek porušeniu ľudských práv a slobôd PSS.

Týmito pravidlami sa riadia všetci zamestnanci zariadenia DOMKO – DSS.

5.5.Poučenie PSS o jeho právach a slobodách

- Sociálny pracovník oboznámi a informuje v jeho zrozumiteľnej forme každého novoprijatého prijímateľa sociálnej služby o tom, aké má práva a slobody.
- Každý PSS má možnosť sa o svojich právach a slobodách informovať u sociálneho pracovníka alebo ostatných pracovníkov zariadenia.

5.6. Poučenie zamestnancov

- Vedúci zamestnanec oboznámi svojich podriadených s ľudskými právami a slobodami PSS.
- Personalistka a vedúca ÚSoK oboznámia každého novoprijatého zamestnanca, aby pri vykonávaní svojej práce dbal na to, aby práva a slobody PSS boli dodržiavané .

Súhlas s oboznámením sa so základnými ľudskými právami a slobodami PSS, ako aj ich porozumenie, každý zamestnanec potvrdí svojim podpisom. Každý zamestnanec bude rešpektovať tieto práva a slobody PSS.

5.7. Dohľad nad ochranou ľudských práv a slobôd

- Riaditeľ, vedúca ÚSoK a sociálna pracovníčka určia dvoch PSS a 1 rodinného príslušníka PSS, ktorí budú mať na starosti zabezpečovanie dohľadu nad ochranou ľudských práv a slobôd. Oni nahlásia zistený stav bezodkladne sociálnemu pracovníkovi.
- Sociálny pracovník vedie evidenciu o porušovaní ľudských práv a slobôd. Raz polročne informuje o zistenom stave riaditeľa zariadenia.
- V prípade, ak by ktokoľvek zo zamestnancov videl alebo sa dozvedel o prípade porušovania práv a slobôd PSS je povinný to bezodkladne nahlásiť sociálnemu pracovníkovi.
- Sociálny pracovník to zaeviduje a bezodkladne to nahlási vedúcej ÚSoK a riaditeľovi, aby mohli určiť nápravné opatrenia na odstránenie tohto problému.
- Riaditeľ nariadi nápravné opatrenia na odstránenie tohto problému.

5.8. Kontrolné opatrenia

- Kontrola dodržiavania ľudských práv a slobôd sa môže vykonať kedykoľvek.
- Kontrola sa vykonáva rozhovorom s PSS, nahliadnutím do evidencie porušovania práv a slobôd. Kontrola sa vykonáva aj prostredníctvom dotazníka spokojnosti s kvalitou poskytovaných SS.
- Vedúca úseku starostlivosti o PSS a sociálny pracovník môžu kedykoľvek po pracovnej dobe vstúpiť do zariadenia a skontrolovať stav dodržiavania ľudských práv a slobôd. Svoju kontrolu vopred nahlásia riaditeľovi zariadenia. Náhodnú kontrolu môže vykonať aj riaditeľ zariadenia.
- 1x ročne vedúca ÚSoK a sociálna pracovníčka uskutočnia kontrolu na dodržiavanie ľudských práva záznam z kontrolných činností predložia riaditeľovi zariadenia.

5.9. Kontrolu dodržiavania ľudských práv a slobôd vykonávajú:

- riaditeľ zariadenia,
- vedúca ÚSoK,
- sociálny pracovník

Všetci PSS v zariadení sú rovní vo svojich právach a ľudskej dôstojnosti, čo znamená, že všetci majú rovnaké práva na zaradenie sa do spoločnosti, na užívanie hodnôt a produktov spoločnosti.